

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. kovo 14 d.*

„Bendra žemės ūkio politika — Reglamentas (EB) Nr. 73/2009 — 7 straipsnio 1 ir 2 dalys — Ūkininkams skirtų tiesioginių išmokų moduliavimas — Papildomas tiesioginių išmokų sumų sumažinimas — Galiojimas — Teisėtų lūkesčių apsaugos principas — Nediskriminavimo principas“

Byloje C-545/11

dėl *Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder)* (Vokietija) 2011 m. rugsėjo 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2011 m. spalio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Agrargenossenschaft Neuzelle eG

prieš

Landrat des Landkreises Oder-Spree

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, U. Löhmus, M. Safjan (pranešėjas) ir A. Prechal,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. lapkričio 28 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Agrargenossenschaft Neuzelle eG*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* U. Karpenstein ir C. Johann,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E. Leftheriotou ir A. Vasilopoulou,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos E. Sitbon ir Z. Kupčová,

— Europos Komisijos, atstovaujamos P. Rossi ir B. Schima,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą klausama dėl 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiančio Reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, p. 16), 7 straipsnio 1 ir 2 dalių galiojimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas sprendžiant ginčą tarp *Agrargenossenschaft Neuzelle eG* (toliau – *Agrargenossenschaft Neuzelle*) ir *Landrat des Landkreises Oder-Spree* (toliau – *Landrat*) dėl pirmajam už 2009 m. skirtų tiesioginių išmokų sumažinimo taikant moduliavimą.

Teisinis pagrindas

Reglamentas (EB) Nr. 1782/2003

- 3 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio Reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269), iš dalies pakeisto 2008 m. spalio 9 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1009/2008 (OL L 276, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 1782/2003), 5, 21 ir 22 konstatuojamosios dalys buvo suformuluotos taip:

„(5) Siekiant geriau subalansuoti tvariam žemės ūkiui ir kaimo plėtrai skatinti skirtas politikos priemones, reikėtų sukurti privalomo laipsniško tiesioginių išmokų mažinimo visoje Bendrijoje 2005–2012 m. sistemą. Visos tiesioginės išmokos, išskyrus tam tikrus dydžius, kasmet turėtų būti sumažinamos tam tikru procentu. Sutaupytos lėšos turėtų būti naudojamos kaimo plėtos priemonėms finansuoti ir paskirstytos valstybėms narėms pagal objektyvius nustatytinus kriterijus. Vis dėlto, reikėtų nustatyti, kad tam tikras lėšų procentas turėtų likti tose valstybėse narėse, kuriose jos sukaupiamos. Iki 2005 m. valstybės narės gali toliau pasirinktinai taikyti esamą moduliavimą pagal 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1259/1999, nustatantį bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles <...>.

<...>

- (21) Bendros žemės ūkio politikos paramos schemose numatytas tiesioginis pajamų rėmimas siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkio bendruomenės pragyvenimo lygį. Šis tikslas yra glaudžiai susijęs su kaimo vietovių išlaikymu. Siekiant išvengti neteisingo Bendrijos fondų paskirstymo, paramos išmokos neturėtų būti mokamos ūkininkams, dirbtinai sukūrusiems sąlygas, reikalingas tokioms išmokoms gauti.
- (22) Bendras paramos schemas būtina, prireikus per trumpą laiką, suderinti su plėtra. Todėl išmokų gavėjai neturėtų tikėtis, kad paramos sąlygos nesikeis, ir turėtų būti pasiruošę galimam schemų peržiūrėjimui atsižvelgiant į rinkos plėtrą.“

4 Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio „Moduliavimas“ 1 ir 2 dalyse buvo numatyta:

„1. Visi tiesioginių išmokų, kurios turi būti skiriamos konkrečios valstybės narės ūkininkui konkrečiais kalendoriniais metais, dydžiai mažinami kasmet iki 2012 m. pagal šiuos procentinius dydžius:

<...>

— 2009 m.: 5 %,

— 2010 m.: 5 %,

— 2011 m.: 5 %,

— 2012 m.: 5 %.

2. Sumos, susidarancios dėl 1 dalyje numatyto sumažinimo, atskaičius II priede nurodytas bendras sumas, naudojamos kaip papildoma Bendrijos parama priemonėms pagal kaimo plėtros programavimą, finansuojamą EŽŪOGF [Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas] Garantijų skyriaus pagal Reglamentą (EB) Nr. 1257/1999.“

5 To paties reglamento 30 straipsnyje „Peržiūra“ buvo nustatyta:

„I priede išvardytos paramos schemos taikomos nepažeidžiant galimybės bet kuriuo metu jas peržiūrėti atsižvelgiant į rinkos plėtrą ir biudžeto padėtį.“

6 Minėto reglamento I priede buvo pateiktas „Paramos schemų, atitinkančių 1 straipsnyje nurodytus kriterijus, sąrašas“.

Reglamentas Nr. 73/2009

7 Reglamentu Nr. 73/2009, kuris, remiantis jo 149 straipsniu, taikomas nuo 2009 m. sausio 1 d., jo 146 straipsnyje numatytomis sąlygomis buvo panaikintas Reglamentas Nr. 1782/2003 ir nustatyta nauja privaloma moduliavimo sistema.

8 Šio reglamento 8–11 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(8) Siekiant geriau suderinti tvariai žemdirbystei ir kaimo plėtrai skatinti skirtas politikos priemones, Reglamente (EB) Nr. 1782/2003 nustatyta privaloma laipsniško tiesioginių išmokų mažinimo (moduliavimo) sistema. Ta sistema turėtų būti taikoma toliau ir turėtų būti įtraukta išimtis, kad moduliavimas netaikomas mažesnėms nei 5 000 EUR tiesioginėms išmokoms.

(9) Lėšos, sutaupytos taikant moduliavimą, naudojamos kaimo plėtros politikos priemonėms finansuoti. Nuo to laiko, kai buvo priimtas Reglamentas (EB) Nr. 1782/2003, žemės ūkio sektoriuje iškilo daug naujų ir sunkių problemų, pavyzdžiui, klimato kaita ir vis didėjanti bioenergetikos svarba, taip pat poreikis užtikrinti geresnę vandentvarką ir veiksmingiau apsaugoti biologinę įvairovę. Bendrijos, kaip Kioto protokolą <...> pasirašiusios Šalies, buvo paprašyta atnaujinti savo politiką atsižvelgiant į klimato kaitos aspektą. Be to, atsižvelgdama į dideles problemas, susijusias su vandens trūkumu ir sausromis, Taryba 2007 m. spalio 30 d. išvadose „Vandens trūkumas ir sausros“ laikėsi nuomonės, kad reikia toliau spręsti vandentvarkos klausimus žemės ūkio srityje. Be to, 2006 m. gruodžio 18 d. išvadose „Biologinės įvairovės nykimo sustabdymas“ Taryba pabrėžė, kad biologinės įvairovės apsauga išlieka labai svarbus uždavinys ir, nors padaryta didelė pažanga, norint 2010 m. pasiekti Bendrijos biologinės įvairovės tikslą reikės dėti papildomas pastangas. Be to, kadangi inovacijos visų pirma galėtų prisidėti prie naujų

technologijų, produktų ir procesų kūrimo, jos stiprins pastangas spręsti šias naujas problemas. 2015 m. nustojus taikyti pagal 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1234/2007, nustatantį bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas <...>, nustatytą pieno kvotų schemą, pieno sektoriuje veiklą vykdančiams ūkininkams reikės konkrečių pastangų siekiant prisitaikyti prie pakitusių sąlygų, visų pirma nepalankioje padėtyje esančiuose regionuose. Todėl tokią konkrečią padėtį reikėtų taip pat laikyti nauju iššūkiu, kurį valstybės narės, siekdamos užtikrinti poveikio sušvelninimą jų pieno sektoriuose, turėtų sugebėti spręsti.

(10) Bendrija pripažįsta, kad šiuos naujus uždavinius reikia spręsti pagal nustatytas Bendrijos politikos kryptis. Remiantis 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai <...> priimtoms kaimo plėtros programoms žemės ūkio srityje yra tinkamos priemonės tokiems klausimams spręsti. Kad valstybės narės galėtų atitinkamai patikslinti savo kaimo plėtros programas ir nemažinti dabar pagal kaimo plėtros politiką vykdomos veiklos kitose srityse, reikia užtikrinti papildomą finansavimą. Tačiau 2007–2013 m. laikotarpio finansinėje perspektyvoje nenumatyta tiek finansinių lėšų Bendrijos kaimo plėtros politikai sustiprinti, kiek reikia. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų didelę dalį reikalingų finansinių išteklių sukaupti numatant laipsnišką tiesioginių išmokų mažinimą taikant moduliavimą.

(11) Pažymėtina, kad skiriant tiesioginę paramą ūkininkų pajamoms daug išmokų skiriama gana mažam didelių paramų gavėjų skaičiui. Akivaizdu, kad siekiant veiksmingai remti ūkininkų pajamas, didesnės paramos gavėjams nereikia tokio pat lygio vienetinės paramos. Be to, didesnės paramos gavėjams lengviau prisitaikyti prie naujų sąlygų ir atitinkamai vykdyti veiklą gaunant mažesnę vienetinę paramą. Todėl teisinga tikėtis, kad didelę paramą gaunantys ūkininkai padarys tam tikrą įnašą naujiems uždaviniams spręsti skirtoms kaimo plėtros priemonėms finansuoti. Todėl tikslinga sukurti mechanizmą, kuriame būtų numatyta daugiau mažinti didesnes išmokas, o taip gautos lėšos būtų naudojamos sprendžiant naujus kaimo plėtros politikos uždavinius.“

9 Remiantis Reglamento Nr. 73/2009 1 straipsniu, šiuo reglamentu nustatomos, be kita ko, „bendrosios tiesioginių išmokų taisyklės“.

10 Šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

a) „ūkininkas“ – fizinis ar juridinis asmuo arba fizinių ar juridinių asmenų grupė, nesvarbu, koks šios grupės ar jos narių juridinis statusas, suteikiamas pagal nacionalinę teisę, kurių valda yra Bendrijos teritorijoje, kaip apibrėžta [EB 299] straipsnyje, ir kurie verčiasi žemės ūkio veikla;

<...>

d) „tiesioginė išmoka“ – tiesiogiai ūkininkams skiriama išmoka pagal pajamų rėmimo schemą, išdėstytą I priede;

<...>

h) „žemės ūkio paskirties žemė“ – ariamoji žemė, daugiametės ganyklos arba daugiametės kultūros.“

11 Šio reglamento 7 straipsnio „Moduliuavimas“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Tiesioginių išmokų, kurios turi būti skiriamos ūkininkui atitinkamais kalendoriniais metais, sumos, didesnės nei 5 000 EUR, mažinamos kasmet iki 2012 m. tiek procentinių punktų:

- a) 2009 m.: 7 %,
- b) 2010 m.: 8 %,
- c) 2011 m.: 9 %,
- d) 2012 m.: 10 %.

2. Sumoms, didesnėms nei 300 000 EUR, 1 dalyje numatyti sumažinimai padidinami 4 procentiniais punktais.“

12 Reglamento Nr. 73/2009 9 straipsnio „Taikant moduliuavimą gautos sumos“ 1 dalyje nurodyta:

„Visose valstybėse narėse, išskyrus naująsias valstybes nares, po šio reglamento 7 straipsnyje nustatytų sumažinimų gautos sumos, laikantis šiame straipsnyje nurodytų sąlygų, skiriamos kaip papildoma Bendrijos parama kaimo plėtros programos priemonėms, finansuojamoms EŽŪFKP, kaip nurodyta Reglamente (EB) Nr. 1698/2005.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Agrargenossenschaft Neuzelle*, kaip nurodo jis pats, yra pagal Vokietijos teisę įsteigtas žemės ūkio kooperatyvas, vykdamas veiklą žemės ūkio ir gyvulininkystės srityse. Jam priklauso 119 narių, o jame dirba 123 darbuotojai.
- 14 Išnagrinėjusi 2009 m. gegužės 12 d. šio kooperatyvo pateiktą paraišką, 2009 m. lapkričio 26 d. sprendimu *Landrat* skyrė jam, kaip ūkininkui, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio a punktą, 1 461 037,51 EUR pagal bendrosios išmokos schemą už 2009 m. Kaip nurodyta prašyme priimti prejudicinį sprendimą, *Landrat*, atsižvelgusi į referencinį plotą ir vidutinį teisės į išmoką dydį, kuris išplaukia iš to paties reglamento 7 straipsnio 1 ir 2 dalių, anksčiau apskaičiuotą 1 627 738,77 EUR dydžio preliminarią sumą sumažino 166 701,26 EUR.
- 15 2010 m. vasario 25 d. sprendimu *Landrat* atmetė *Agrargenossenschaft Neuzelle* skundą dėl minėto sprendimo sumažinti jo teises į išmokas, nes šis skundas buvo pateiktas tik dėl Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 1 ir 2 dalių taikymo.
- 16 2010 m. kovo 22 d. *Agrargenossenschaft Neuzelle* pateikė *Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder)* (Frankfurto prie Oderio administracinis teismas) teisminį skundą, kuriuo prašo sumokėti papildomą 85 564,33 EUR sumą pagal bendrosios išmokos schemą už 2009 m.
- 17 Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, sprendimas pagrindinėje byloje priklauso, pirma, nuo atsakymo į klausimą, ar Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 1 dalis galioja atsižvelgiant į teisėtų lūkesčių apsaugos principą, turint omenyje tai, kad joje numatytos didesnės tiesioginių išmokų mažinimo normos 2009–2012 m. nei normos, kurios buvo numatytos Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio 1 dalyje.

- 18 Antra, šis sprendimas priklauso nuo to, ar Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalis galioja atsižvelgiant į SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą nediskriminavimo principą, pagal kurį bendra žemės ūkio rinkų organizavimo forma turi būti pašalinama bet kokia gamintojų ar vartotojų diskriminacija Europos Sąjungoje.
- 19 Iš tiesų, viena vertus, Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalimi gali būti įtvirtintas nepateisinamas skirtingas požiūris į ūkininkus, kurie apdirba didelius žemės ūkio plotus, palyginti su ūkininkais, kurie apdirba mažus žemės ūkio plotus. Antra vertus, dėl šios nuostatos ūkininkai, kurie savo veiklą vykdo kooperuodamiesi su kitais ūkininkais, kaip yra pagal Vokietijos teisę įsteigtuose žemės ūkio kooperatyvuose, kurie yra „grupės“, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 2 straipsnio a punktą, atsiduria mažiau palankesnėje situacijoje, palyginti su be įmonių teisėje numatytų struktūrų veikiančiais ūkininkais, kurie remiasi paprastesniais susitarimais, tačiau ekonominiu požiūriu pasiekia panašią sinergiją. Iš tiesų šie kooperatyvai lengviau pasiekia minėto 7 straipsnio 2 dalyje nurodytą tiesioginių išmokų sumą, nuo kurios didinami sumažinimų procentiniai dydžiai.
- 20 Be to, Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė, kad Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalis netaikoma pagal Prancūzijos teisę įsteigtoms *groupements agricoles d'exploitation en commune* (žemės ūkio produkcijos augintojų grupės, toliau – GAEC). Šiuo atžvilgiu *Agrargenossenschaft Neuzelle* savo rašytinėse pastabose pažymi, kad priimant šį reglamentą į Tarybos protokolą buvo įtraukta „Komisijos deklaracija dėl moduliavimo ir finansinės drausmės taikymo [GAEC] (Reglamento Nr. 1782/2003 12 straipsnis „Papildoma pagalbos suma“)“ (2009 m. sausio 15 d. Tarybos dokumentas 5263/09 ADD 1), kuri suformuluota taip:

„Komisija primena principus, kuriais grindžiama priimant Reglamentą Nr. 1782/2003 jos pateikta deklaracija ir kuriais remdamasi ji mano, kad bet kuris ūkis, priklausantis pagal Prancūzijos žemės ūkio kodeksą įsteigta GAEC, pagal finansinės drausmės mechanizmą laikomas vienu ūkininku taikant ir moduliavimo atveju numatytą papildomą paramos sumą, ir neapmokestinamas sumas.“

- 21 Esant šioms aplinkybėms *Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder)* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
1. Ar galioja <...> Reglamento <...> Nr. 73/2009 <...> 7 straipsnio 1 dalis, jeigu joje numatyta 2009–2012 metais tiesiogines išmokas sumažinti daugiau kaip 5%?
 2. Ar galioja <...> Reglamento <...> Nr. 73/2009 <...> 7 straipsnio 2 dalis?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 22 Pateikdamas pirmąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 1 dalis galioja atsižvelgiant į teisėtų lūkesčių apsaugos principą, turint omenyje tai, kad joje numatytas papildomas tiesioginių išmokų sumažinimas 2009–2012 m., palyginti su Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio 1 dalyje nustatytais sumomis.
- 23 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką teisėtų lūkesčių apsaugos principas yra vienas iš pagrindinių Sąjungos principų (žr. 1981 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Dürbeck*, 112/80, Rink. p. 1095, 48 punktą; 2011 m. kovo 24 d. Sprendimo *ISD Polska ir kt. prieš Komisiją*, C-369/09 P, Rink. p. I-2011, 122 punktą ir 2012 m. birželio 26 d. Sprendimo *Lenkija prieš Komisiją*, C-335/09 P, 180 punktą).

- 24 Teisę remtis šiuo principu turi kiekvienas asmuo, kuriam Sąjungos institucija suteikė pagrįstų vilčių (šiuo klausimu žr. 1987 m. kovo 11 d. Sprendimo *Van den Bergh en Jurgens ir Van Dijk Food Products (Lopik) prieš EEB*, 265/85, Rink. p. I-1155, 44 punktą; minėto Sprendimo *ISD Polska ir kt. prieš Komisiją* 123 punktą ir 2011 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Bell & Ross prieš VRDT*, C-426/10 P, Rink. p. I-8849, 56 punktą).
- 25 Patikinimais, galinčiais suteikti tokių vilčių, laikoma tiksli, nesąlygiška, nuosekli, kompetentingų ir patikimų šaltinių, nesvarbu kokia forma, pateikta informacija. Tačiau niekas negali teigti, kad buvo pažeistas šis principas, jei nėra aiškių administracijos pateiktų patikinimų (2011 m. kovo 17 d. Sprendimo *AJD Tuna*, C-221/09, Rink. p. I-1655, 72 punktą ir nurodyta teismų praktika).
- 26 Be to, jei atsargus ir nuovokus ūkio subjektas gali numatyti, kad bus priimta Sąjungos priemonė, kuri galbūt paveiks jo interesus, jis negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu priėmus tą priemonę (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Van den Bergh en Jurgens ir Van Dijk Food Products (Lopik) prieš EEB* 44 punktą ir minėto Sprendimo *AJD Tuna* 73 punktą).
- 27 Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, jog taikant moduliavimą tiesioginių išmokų, kurios turi būti skiriamos konkrečios valstybės narės ūkininkui konkrečiais kalendoriniais metais, dydžiai 2009–2012 m. kasmet mažinami po 5 %.
- 28 Kaip buvo nurodyta to paties 10 straipsnio 2 dalyje, sumos, susidarancios dėl šio sumažinimo, turėjo būti naudojamos kaip papildoma Bendrijos parama priemonėms pagal kaimo plėtros programavimą.
- 29 Tačiau pagal Reglamentą Nr. 73/2009, kuriuo buvo panaikintas Reglamentas Nr. 1782/2003 ir kuris pastarąjį pakeitė, tiesioginių išmokų, kurios turi būti skiriamos ūkininkui atitinkamais kalendoriniais metais, sumos, didesnės nei 5 000 EUR, buvo sumažintos papildomai, palyginti su Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio 1 dalyje numatytais procentiniais dydžiais. Iš tiesų pagal Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 1 dalį sumos turėjo būti sumažintos 7 % 2009 m., 8 % 2010 m., 9 % 2011 m. ir 10 % 2012 m.
- 30 Nors Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio 1 dalyje numatyti tiesioginių išmokų už 2009–2012 m. sumažinimo procentiniai dydžiai yra mažesni nei numatytieji Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 1 dalyje, Sąjungos ūkininkai negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu.
- 31 Iš tiesų Reglamento Nr. 1782/2003 30 straipsnyje buvo numatyta, kad šio reglamento I priede išvardytos paramos schemos „taikomos nepažeidžiant galimybės bet kuriuo metu jas peržiūrėti atsižvelgiant į rinkos plėtrą ir biudžeto padėtį“.
- 32 Be to, šio reglamento 22 konstatuojamojoje dalyje buvo nurodyta, kad „bendras paramos schemas būtina, prireikus per trumpą laiką, suderinti su plėtra“ ir „todėl išmokų gavėjai neturėtų tikėtis, kad paramos sąlygos nesikeis, ir turėtų būti pasiruošę galimam schemų peržiūrėjimui atsižvelgiant į rinkos plėtrą“.
- 33 Todėl atsargus ir nuovokus ūkio subjektas galėjo numatyti, kad, išnagrinėjus situaciją iš naujo, atsižvelgiant į rinkos plėtrą ir biudžeto padėtį, tiesioginės išmokos pagal paramos pajamoms išlaikyti schemas gali būti sumažintos.
- 34 Reglamentu Nr. 73/2009 buvo nustatytas papildomas tiesioginių išmokų sumažinimas dėl motyvų, išdėstytų šio reglamento 9 ir 10 konstatuojamosiose dalyse, visų pirma dėl to, kad, remiantis pastarąja konstatuojamąja dalimi, „2007–2013 m. laikotarpio finansinėje perspektyvoje nenumatyta tiek finansinių lėšų Bendrijos kaimo plėtros politikai sustiprinti, kiek reikia“, ir „tokiomis aplinkybėmis reikėtų didelę dalį reikalingų finansinių išteklių sukaupti numatant laipsnišką tiesioginių išmokų mažinimą taikant moduliavimą“.

- 35 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Reglamento Nr. 1782/2003 parengiamaisiais dokumentais. Jis atkreipia dėmesį į tai, kad Tarybos reglamento, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas tam tikrų kultūrų augintojams, pasiūlyme, kurį Komisija pateikė 2003 m. sausio 21 d. (COM(2003) 23 galutinis, toliau – reglamento pasiūlymas), buvo 10 straipsnio 2 dalis, pagal kurią to paties straipsnio 1 dalyje nurodyti procentiniai dydžiai gali „būti pakeisti pagal 82 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą“.
- 36 Tačiau iš reglamento pasiūlymo 82 straipsnio 2 dalies matyti, kad įgyvendinimo įgaliojimai siekiant pakeisti tiesioginių išmokų sumų sumažinimo procentinius dydžius buvo suteikti Komisijai.
- 37 Kaip pažymėjo Komisija savo rašytinėse pastabose, tai, kad į Reglamentą Nr. 1782/2003 nebuvo įtraukta reglamento pasiūlymo 10 straipsnio 2 dalis, gali būti aiškinama taip, kad Taryba pasiliko teisę pagal šio reglamento 30 straipsnį keisti minėtus procentinius dydžius ir nedeleguoti Komisijai kompetencijos atlikti tokius pakeitimus.
- 38 Todėl, kaip teisingai pažymi Graikijos vyriausybė, Taryba ir Komisija savo rašytinėse pastabose, Sąjungos ūkininkai negalėjo remtis teisėtų lūkesčių apsauga, kiek tai susiję su tuo, kad 2009–2012 m. bus palikti Reglamento Nr. 1782/2003 10 straipsnio 1 dalyje nustatyti tiesioginių išmokų mažinimo procentiniai dydžiai.
- 39 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad jį nagrinėjant nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų daryti įtaką Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 1 dalies galiojimui, atsižvelgiant į teisėtų lūkesčių apsaugos principą.

Dėl antrojo klausimo

- 40 Pateikdamas antrąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalis, kurioje nurodyta, kad sumoms, didesnėms nei 300 000 EUR, to paties straipsnio 1 dalyje numatyti sumažinimai padidinami 4 procentiniais punktais, galioja atsižvelgiant į nediskriminavimo principą, kai diskriminacijos buvimas turi būti vertinamas atsižvelgiant, pirma, į atitinkamų ūkių dydį ir, antra, į teisinę formą, kurią naudojant vykdoma žemės ūkio veikla.
- 41 Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia priminti, kad nediskriminavimo principas yra vienas bendrųjų Sąjungos teisės principų, kuris, kiek tai susiję su žemės ūkio sritimi, išreikštas SESV 40 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje (šiuo klausimu žr. 2006 m. kovo 23 d. Sprendimo *Unitymark ir North Sea Fishermen's Organisation*, C-535/03, Rink. p. I-2689, 53 punktą ir 2010 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Karanikolas ir kt.*, C-453/08, Rink. p. I-7895, 49 punktą).
- 42 Šiuo principu reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, nebent toks vertinimas gali būti objektyviai pateisinamas (2006 m. liepos 11 d. Sprendimo *Franz Egenberger*, C-313/04, Rink. p. I-6331, 33 punktą ir nurodyta teismų praktika).
- 43 Toliau, kiek tai susiję su šio principo laikymosi kontrolės apimtimi, reikia priminti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas žemės ūkio srityje turi didelę diskreciją, atitinkančią SESV 40–43 straipsniais jam priskirtus politinius įgaliojimus. Todėl teismo kontrolė turi apsiriboti patikrinimu, ar nagrinėjama priemonė nesujusi su akivaizdžia klaida arba piktnaudžiavimu įgaliojimais ir ar aptariama valdžios institucija akivaizdžiai neperžengė savo diskrecijos ribų (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *AJD Tuna* 80 punktą).

- 44 Todėl Teisingumo Teismas pirmiausia turi patikrinti, ar skirtingas ūkininkų vertinimas, atsižvelgiant į dirbamos žemės ploto dydį, kaip tai numatyta Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalyje, gali būti pateisintas objektyviomis priežastimis, kurios nėra akivaizdžiai netinkamos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Lenkija prieš Komisiją* 128 punktą).
- 45 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 73/2009 11 konstatuojamojoje dalyje Taryba pateisino minėto 7 straipsnio 2 dalyje numatytus sumažinimus teigdama, kad, siekiant veiksmingai remti ūkininkų pajamas, didesnės paramos gavėjams nereikia tokio pat lygio vienietinės paramos ir kad didesnės paramos gavėjams lengviau prisitaikyti prie naujų sąlygų ir atitinkamai vykdyti veiklą gaunant mažesnę vienietinę paramą. Todėl, šios institucijos teigimu, teisinga tikėtis, kad didelę paramą gaunantys ūkininkai padarys tam tikrą įnašą naujiems uždaviniams spręsti skirtoms kaimo plėtros priemonėms finansuoti.
- 46 Šio sprendimo 43 ir 44 punktuose primintomis sąlygomis Teisingumo Teismui vykdant kontrolę neatrodo, kad tokie argumentai yra akivaizdžiai netinkami. Iš tiesų Taryba galėjo nuspręsti, kad dėl didesnės paramos gavėjams būdingų požymių šie gavėjai yra kitokioje situacijoje nei kiti ūkininkai, o tai leidžia juos vertinti skirtingai, kiek tai susiję su tiesioginių išmokų moduliavimu.
- 47 Be to, vykdydamas tokią kontrolę Teisingumo Teismas neturi išsamiai nagrinėti prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktų argumentų, grindžiamų, be kita ko, privalomuoju draudimu apdraustų darbuotojų, kuriuos paprastai įdarbina didesnės paramos gavėjai, didesniu skaičiumi (skaičiuojant vienam hektarui), tuo, kad didesnės paramos gavėjai dažniausiai įdarbina nuolatinius darbuotojus, kad santykinis sąnaudų mažėjimas dideliuose ūkiuose turi ribas, arba ūkininkų ūkių, esančių buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos federalinėse žemėse, struktūrinėmis ypatybėmis. Net jeigu ši informacija būtų teisinga, ji yra tik dalis tos informacijos, kurią bendrai turi įvertinti Taryba kaip Sąjungos teisės aktų leidėja, nes Teisingumo Teismas negali pakeisti Tarybos atlikto tokios informacijos vertinimo savuoju.
- 48 Antra, kalbant apie teisinę formą, kurią naudojant vykdoma žemės ūkio veikla, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Vokietijos teisę įsteigti žemės ūkio kooperatyvai yra „grupės“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio a punktą, kitaip nei ūkininkai, kurie tarpusavyje organizuojasi pagal teisiškai mažiau įpareigojančius susitarimus. Be to, Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė, kad Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalis netaikoma GAEC.
- 49 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad pagal Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalį nėra skirtumo, kokią teisinę formą naudojant vykdoma žemės ūkio veikla.
- 50 Kalbant apie Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio a punktą, pažymėtina, kad jame nurodyta bet kokia „fizinių ar juridinių asmenų grupė, nesvarbu koks šios grupės ar jos narių juridinis statusas, suteikiamas pagal nacionalinę teisę“. Todėl, kadangi ūkininkai savo veiklą vykdo kaip tokia „grupė“, jie turi būti laikomi vienu „ūkininku“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 73/2009.
- 51 Kalbant konkrečiai apie GAEC, pažymėtina, kad pakanka konstatuoti, jog nei Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalyje, nei kurioje nors kitoje šio reglamento nuostatoje tokių pagal Prancūzijos teisę įsteigtų grupių nenurodyta. Apie jų situaciją užsiminta tik šio sprendimo 20 punkte minėtoje Komisijos deklaracijoje, įtrauktoje į Tarybos protokolą priimant Reglamentą Nr. 73/2009. Toje deklaracijoje Komisija priminė, kad, jos manymu, bet kuris GAEC priklausantis ūkis pagal finansinės drausmės mechanizmą turi būti laikomas vienu ūkininku taikant, be kita ko, moduliavimo atveju numatytą papildomą paramos sumą.

- 52 Tačiau, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, tokia deklaracija negalima remtis aiškinant antrinės teisės nuostatą, jeigu, kaip nagrinėjamu atveju, šios deklaracijos turinys niekaip neišreikštas atitinkamos nuostatos tekste ir dėl to ji neturi teisinės reikšmės (žr., be kita ko, 1991 m. vasario 26 d. Sprendimo *Antonissen*, C-292/89, Rink. p. I-745, 18 punktą ir 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Leno Merken*, C-149/11, 46 punktą).
- 53 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad jį nagrinėjant nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų daryti įtaką Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalies galiojimui, atsižvelgiant į nediskriminavimo principą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nagrinėjant pirmąjį klausimą nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų daryti įtaką 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiančio Reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003, 7 straipsnio 1 dalies galiojimui, atsižvelgiant į teisėtų lūkesčių apsaugos principą.**
- 2. Nagrinėjant antrąjį klausimą nebuvo nustatyta nieko, kas galėtų daryti įtaką Reglamento Nr. 73/2009 7 straipsnio 2 dalies galiojimui, atsižvelgiant į nediskriminavimo principą.**

Parašai.